

VÅLDTAGARE, m. 5. Den, som våldtager.

VÅLDTÄGT, f. 3. Kränkning med våld.

VÅLLA, v. a. 1. o. 2. Pres. ind. *Vällar* och *Väller*. Impf. *Vällade*, *Vällde* och (i folkspråket) *Völlt*. Sup. *Vällat* och *Vällt*. Part. pass. *Vällad*. (I fornspråket *Valda*.) 1) Förorsaka, vara skulden till. *Hvem våller det? Det var han som vållde, att... Vara v-nde till ens ofärd.* (Ordspr.) *Sällan våller en, när två träta*, när två träta, äro de vanligen begge felaktiga. — 2) (fam., mest impers. och efter 2 konj.) Besvara, trycka, plåga, bedröfva ens sinne. *Head våller er? hvad fattas er? Jag vet ej, hvad som vållde honom.*

VÅLLANDE, n. 4. Se *Förvållande*.

VÅLM, m. 2. (af *Hödlva*) Uppkastad, rund, liksom hvälfvd hög af hö. — Äfv. *Hövålm*.

VÅLMA, v. a. 1. Uppkasta, uppsätta i vålmar. *V. hö.* — *Vålmande*, n. 4. o. *Vålming*, f. 2.

VÅLNAD, vålnadd och vållnadd, m. 3. 1) (enligt folktron) Luftbilden af en död eller frånvarande. *Det var blott en v. Hans v. har visat sig för mig.* — 2) Gestalt, skepnad; likhet. *Ha v. af ett djur*, hafva i sina drag någon likhet med ett djur.

VÅMB, m. 2. (uttalas i allm.: våmm) 1) Största rummet i magen hos idislande djur, eller det, hvori födan, först halftuggad, nedsväljes. — 2) (fig. fam.) Stor buk.

VÅN (å långt), f. sing. oböjl. (fam.) Förväntan att något skall ske; förhoppning, utväg, möjlighet, utsigt. *Det är ingen v. Om någon v. är, så lofvar jag, att det skall ske.*

VÅNDA, vånnda, v. a. o. n. 1. (fam.; af gamla adjektivet *Vand*, ond; egentl.: hafva ondt, plågas) Bry sig om, vårda sig om. *Han v-r aldrig hvad man säger honom. V. strax*, lyd strax. *V-r du inte?* lyder du inte? *Jag v-r ell. jag v-de det vore aldrig så dyrt*, om det än vore aldrig så dyrt. *Jag v-r ell. jag vånde han vore åt Blåkulla!* jag ville önska &c.

VÅNDA, f. 1. (af gamla adjektivet *Vand*, ond) Ytterst svår plåga. — *Syn. Se Plåga. f.*

VÅNDAS, v. d. 1. (se föreg. ord) Lida de svåraste plågor. *V. i barnsnöd.* — *Syn. Se Plåga. v.*

VÅNG, f. 2. (prov.) Fält; inhägnadt gärd uti en skog.

VÅNGE, n. 4. (jäg.) 1) Omgång kring ett djurspår. — 2) Ring, uppgången, för att utröna, om björn är derinom.

VÅNING, f. 2. (t. *Wohnung*) 1) Rum och lägenheter på samma trossbotten i ett hus, och som höra tillsammans. *Hyra en v. på fem rum. Han bebod en stor v.* — 2) Samtliga rum och lägenheter emellan tvenne trossbottnar i ett hus. *Husen äro tre v-r höga. I första, undra v-en*, en, två trappor upp. *Huset är blott en v. högt*, har endast bottenvåning. *Tolf rum i samma v.* — Bildar sammansättningarna *En-, Två-, Tre våningshus*, &c.

VÅNNA, se *Vända. v.*

VÅP, n. 3. (fam.) Enfaldig, dum människa.

VÅPA, v. n. 1. (fam.) Bära sig våpigt åt.

VÅPIG, a. 2. (fam.) Enfaldig, dum, tafatt.

VÅPIGHET, f. 3. (fam.) Våpigt väsende, sätt, skick, beteende.

VÅPLYCKA, f. 1. (fam.) Se *Slumptycka*.

VÅR, m. o. f. VÅRT, vårrt, n. sing. (plur. *Våre* ell. *Våra*, m. *Våra*, f. o. n. I folkspråket äfv. för sing. *Våran*, *Vårat*.) Pronomen poss., som betecknar 1 pers. plur. Oss tillhörig; som

har afseende på oss. *Huset är icke edert, utan v-t. V-a vänner. V-t folk. Segern är v. V. fader. En v. vän. Begges v. lycka.* (Fig.) *Allas v. moder. jorden.* (Fam.) *Vår Herre, Gud.* — Antager substantiv betydelse i uttrycket *De v-a*, våra anhängare; våra trupper, vårt folk.

VÅR, f. 2. Den af de fyra årstiderna, som är emellan vintern och sommaren, ifrån vårdagjemningen d. 21 Mars till sommarsolståndet d. 21 Juni. *V-en är blommornas tid.* *En sen, tidig v.*, sent, tidigt vårväder. *Om v-en*, under våren. *I v.*, denna vår; äfv. under nu instundande vår. *I v-as*, förliden vår. (Fig.) *Vår lefnads v.*, vår ungdom. — *Ss: V-blåst, -frost, -köld, -natt, -nöje, -regn, -snö, -sol, -vind, -väder.*

VÅRA, v. n. 1. (pop.) Förträta vårarbetena. — *V. impers. Det v-r*, blir vår.

VÅRAKTIG, a. 2. Se *Vårlik*.

VÅRBLOMMA, f. 1. Blomma, som slår ut om våren.

VÅRBRODD, m. 2. 1) Brodd af någon växt, som sticker upp om våren. — 2) Örten *Anthoxantum odoratum*, som blommor om våren med gul blomvippa.

VÅRD, m. 2. sing. (af gamla verbet *Vara*, se; egentl.: vakt) Förvaring, skötsel; omvårdnad; uppsigt; skydd. *Lemna något i ens v. Hafva någon ell. något under sin v., hafva v. om. Hafva v. om ett barn. Vara under ens v. Under Guds v. Lagarnes v.*, deras vidmakthållande. *Hålla v. öfver, se Vårda.* — *S. m. 2.* (med plur.) Se *Minnesvård, Grafvård*.

VÅRDA, v. a. 1. 1) Hafva vård, omsorg om; sköta, ansa; förvara, akta, sörja för. *Väl v. anförtrödt gods. V. skogen. V. elden. V. sin helsa. V. ett barn, en sjuk. V. en annans angelägenheter. V. lagarna.* sörja för deras upprätthållande. — 2) (äfv. neutralt) Bry sig om, akta ell. sköta. *Han v-r ej, hvad man säger honom. Jag v-de ej att svara.* — *V. sig, v. r. 1) V. sig om*, bära omsorg om, sörja för, hafva vård om. *Gud v-r sig om människan.* I samma mening säges äfv.: *Låta sig v. om.* — 2) Bry sig om, fråga efter. *Han v-r sig ej att svara.*

Anm. *Vårda*, bem. 2, och *Vårda sig*, bem. 2, uttalas i hvardagsspråket vanligen: *välta* och *välta sig*.

VÅRDAG, m. 2. Dag under vårtiden. *Vid första v.*, i början af våren.

VÅRDAGJEMNING, f. 2. Den af årets båda dagjemningar (se d. o.), som infaller på våren, d. 21 Mars.

VÅRDANDE, n. 4. Handlingen att vårda: förvarande, aktande; skötande.

VÅRDARE, m. 3. — *ARINNA*, f. 1. Den, som vårdar.

VÅRDKASE, m. 2. pl. — *kasar*. (Af *Vård*, vakt, och *Kase*, hög af ved och ris.) Så kallades fordom stora högar af ris och ved, som beständigt lågo uppstaplade på vissa berg, för att, då fiender nalkades, antändas till signal, hvilken sålunda upprepades ifrån berg till berg.

VÅRDNAD, m. 3. 1) Vårdande, vård. *Hafva v. om.* — 2) Vårdade personer; familj; äfven hustru. *Jag önskar er och er kära v. ett godt nytt år.*

VÅRDPRYDNAD, m. 3. Benämning på de särskilda delar och tillsatser vid fornuordiska minnesvårdar, som ej väsentligen tillhöra själva vårdene.

VÅRDSLÖS, a. 2. 1) Som ej iakttagert till-